

Actualisatie ecologische quickscan toekomstige GGZ locatie Leeuwarden

A&W-notitie: 21-256

opdrachtgever	MUG Ingenieursbureau B.V.
projectcode	21-256
Auteur(s)	L. Mielke
status	Definitief
datum	14 september 2021
autorisatie	M. Koopmans
kwaliteitscontrole	O. Stoker
uitvoerder	Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv Suderwei 2, 9269 TZ Feanwâlden Matrix II k1.08/1.09, 1098 XH Amsterdam Tel. 0511 474764, info@altwym.nl, www.altwym.nl

Inhoud

1	Aanleiding en doel	2
2	Situatieschets en plannen	4
3	Gebiedsbescherming en beoordeling	6
3.1	Natura 2000-gebieden	6
3.2	Overige gebiedsbescherming	7
3.3	Conclusie gebiedsbescherming	8
4	Soortbescherming en beoordeling	9
4.1	Algemeen	9
4.2	Ongewervelde diersoorten	9
4.3	Vissen	10
4.4	Amfibieën	11
4.5	Vogels	11
4.6	Vleermuizen	12
4.7	Overige zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen)	14
5	Conclusie	16
	Literatuur	17

Referentie

Mielke, L. 2021. Actualisatie ecologische quickscan toekomstige GGZ locatie Leeuwarden. A&W-notitie 21-256.
Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

© Overname van gegevens uit deze notitie is toegestaan met bronvermelding.

1 Aanleiding en doel

In verband met de ontwikkeling van de toekomstige locatie voor de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) op een terrein ten noorden van de Nije Daam in Leeuwarden heeft Altenburg & Wymenga Ecologisch Onderzoek B.V. in het voorjaar van 2021 een ecologische quickscan uitgevoerd om te bepalen hoe deze activiteiten zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving (Mielke 2021). Inmiddels is er een uitbreiding van het plangebied beoogd aan de westkant van het oorspronkelijke plangebied. Daarnaast is er meer duidelijkheid over welke ingrepen in het gebied gaan plaatsvinden. Om deze reden is het van belang om de bestaande ecologische quickscan hierop aan te passen. MUG Ingenieursbureau B.V. heeft Altenburg & Wymenga Ecologisch Onderzoek B.V. opdracht gegeven om deze actualisatie uit te voeren. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Er is daarbij onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is op 11 augustus 2021 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de (mogelijkheden voor de) aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

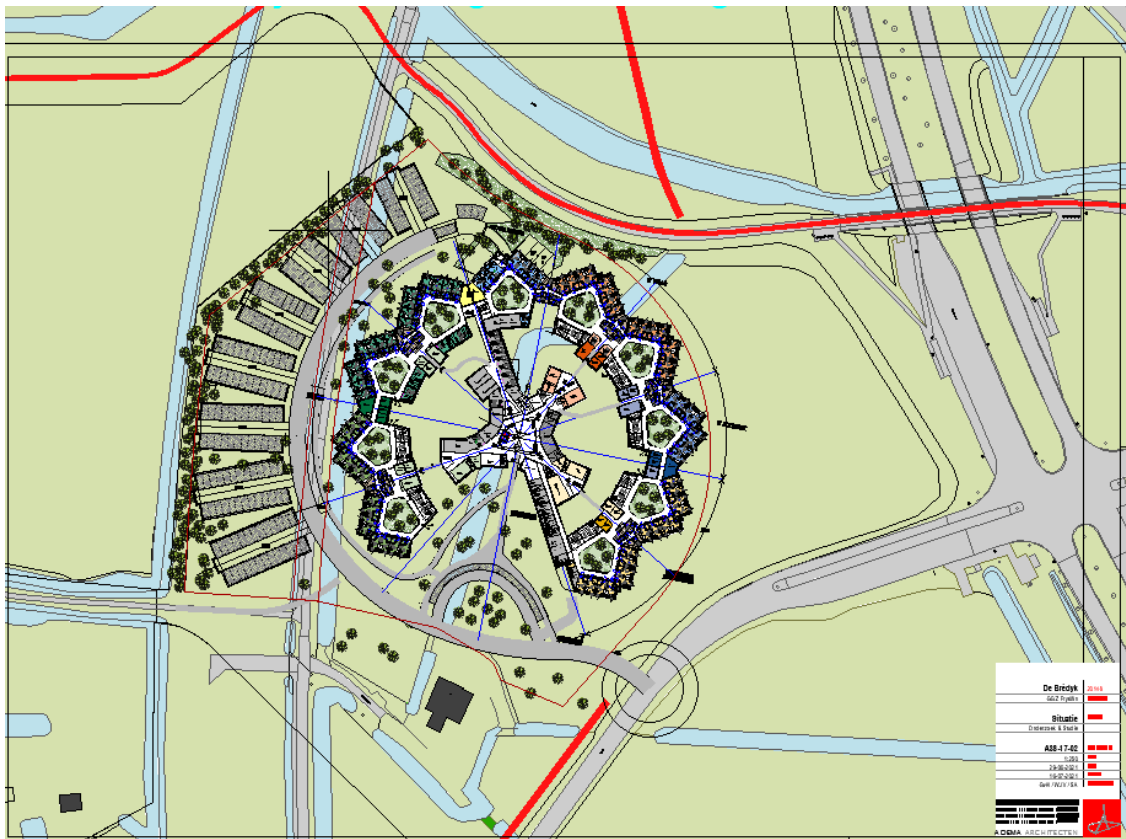

Foto's 1 t/m 3: impressie van het plangebied. Foto 1: De uitbreiding van het plangebied aan de westzijde van het oorspronkelijke plangebied, kijkend richting oosten (boven). Foto 2: De uitbreiding van plangebied, kijkend richting noorden (midden). Foto 3: boom met holte in de singel langs de Uniadyk aan de westkant van het plangebied (onder, foto's A&W).

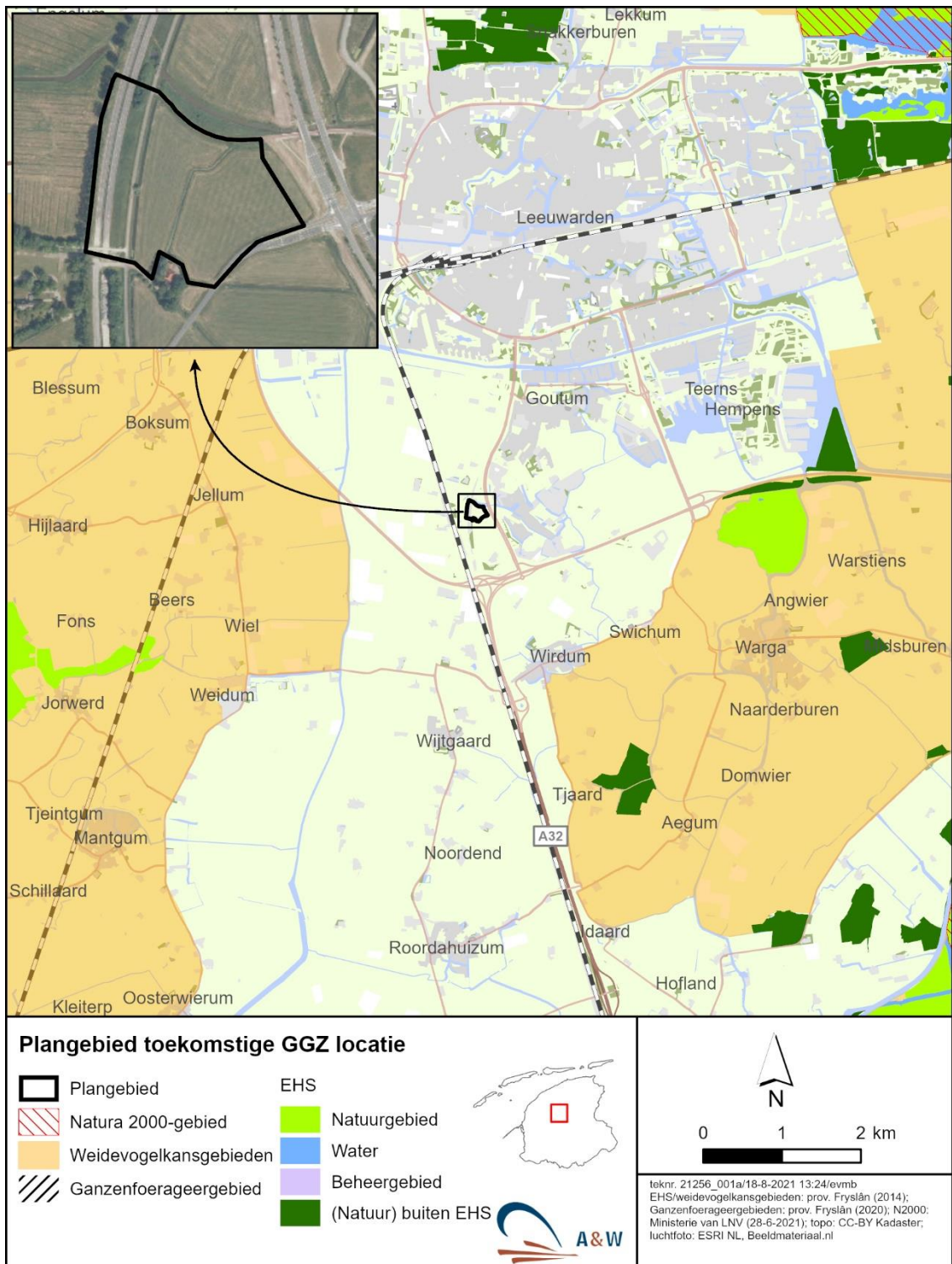
2 Situatieschets en plannen

Het plangebied betreft een terrein van circa 2,8 hectare ten noorden van de Nije Daam, nabij de buurtschap De Klamp in Leeuwarden (zie figuur 2). In de huidige situatie betreft het voedselrijke graslandpercelen. Binnen het plangebied lopen twee watergangen. Aan de westelijke kant van het plangebied ligt de Uniadyk met een achterliggende bomenrij. Aan de oostelijke rand wordt het plangebied begrensd door de Overijsselselaan, aan de zuidkant grenst de Nije Daam. Hier ligt ook een boerderij met omringende bomen, dit erf hoort niet bij het plangebied. Aan de noordkant wordt het plangebied begrensd door een fietspad. Rondom het plangebied liggen straten, fiets- en wandelpaden, watergangen en overige graslandpercelen.

De plannen bestaan uit de realisatie van de toekomstige locatie voor de geestelijke gezondheidszorg (GGZ). In figuur 1 is een visualisatie van de plannen te zien. Voor de uitvoering van de plannen gaat de vegetatie voor een deel verdwijnen, onder andere ten behoeve van gebouwen en parkeerplaatsen. De twee sloten worden gedempt. Het overige terrein wordt landschappelijk ingepast. Waarschijnlijk wordt ook het terrein aan de oostzijde van de centrale sloot sterk opgehoogd en wordt er een dam langs de Nije Daam ter hoogte van de boerderij aangelegd. Mogelijk wordt ook de bomenrij aan de westzijde van het plangebied gekapt.

Figuur 1: visualisatie van de plannen voor de realisatie van de toekomstige GGZ locatie in Leeuwarden (bron: Adema Architecten).

Figuur 2: ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden in de omgeving.

3 Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur, EHS genoemd). Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan.

3.1 Natura 2000-gebieden

Op een afstand van circa 7 kilometer liggen de Natura 2000-gebieden 'Alde Feanen' ten zuidoosten van het plangebied en 'Groote Wielen' ten noordoosten van het plangebied. Het gebied 'Alde Feanen' is aangewezen voor een aantal habitattypen, de habitatrictlijnsoorten Bittervoorn, Gevlekte witsnuitlibel, Grote modderkruiper, Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad, Meervleermuis en Noordse woelmuis en verschillende vogelsoorten waaronder de Smient en ganzensoorten. Het gebied 'Groote Wielen' is aangewezen ter bescherming van de Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad, Meervleermuis, Noordse woelmuis en een aantal vogelsoorten, waaronder Smient, Brandgans en Kolgans. Hieronder wordt nagegaan of er een ecologische relatie is tussen het plangebied en de bovengenoemde Natura 2000-gebieden en of er sprake is van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van deze gebieden.

Ganzen en smienten

De ganzen en smienten waarvoor de Natura 2000-gebieden 'Alde Feanen' en 'Groote Wielen' zijn aangewezen, slapen in het Natura 2000-gebied en foerageren in gebieden buiten de grenzen van dit gebied. Smienten foerageren op grasland, ganzen foerageren op grasland en oogstresten. Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn bovengenoemde mobiele soorten ook beschermd buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden. Binnen het plangebied is grasland aanwezig, dat in principe geschikt is als foerageergebied voor ganzen en smienten. Tijdens het veldbezoek in het voorjaar 2021 is binnen het plangebied een paartje grauwe ganzen vastgesteld. Ook zijn toen op het graslandperceel ten noorden van het plangebied ongeveer 10 foeragerende smienten waargenomen (Mielke 2021). Het gaat hier niet om belangrijke aantallen smienten en ganzen die zijn waargenomen in of rondom het plangebied. Gezien de hoge mate van menselijke verstoring worden in het plangebied ook geen grote aantallen ganzen en smienten verwacht. Daarnaast zullen de kleine aantallen ganzen en smienten, die in en rond het plangebied voorkomen, in de omgeving voldoende alternatieve rust- en foerageergebieden vinden. Daarom komen de instandhoudingsdoelen van ganzen en smienten in de bovengenoemde Natura 2000-gebieden door uitvoering van de plannen niet in gevaar.

Meervleermuis

Een andere mobiele soort waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, is de Meervleermuis. De Meervleermuis foerageert binnen de grenzen van de Natura 2000-gebieden en heeft zijn verblijfplaatsen daarbuiten (Kuijper *et al.* 2006). Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn de verblijfplaatsen en vliegroutes van deze soort ook buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden beschermd. De afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden is voor meervleermuizen te overbruggen. Binnen het plangebied zijn echter geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van de soort aanwezig, omdat er geen bebouwing aanwezig is. Door de ligging van het plangebied in het landschap, waarbij geen verbinding is met watergangen richting de Natura 2000-gebieden, worden er in het plangebied

geen vliegroutes van de Meervleermuis verwacht. Om bovenstaande redenen is door uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van de Meervleermuis te verwachten.

Overige soorten

De overige soorten en habitattypen, waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, zijn gebonden aan de biotopen in de Natura 2000-gebieden en bevinden zich binnen de begrenzingen van deze gebieden. Gezien de grote afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden zijn op deze habitattypen en soorten geen negatieve effecten te verwachten.

Stikstofdepositie in relatie tot Natura 2000-gebieden

Door de uitvoering van de plannen ontstaat een toename van de stikstofdepositie in de omgeving. Stikstofdepositie kan schadelijk zijn voor Natura 2000-gebieden die zijn aangewezen ter bescherming van stikstofgevoelige habitattypen en soorten.

Sinds 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) van kracht. Onder de Wsn zijn via de algemene maatregel van bestuur (Amvb) aangewezen bouwactiviteiten gedeeltelijk vrijgesteld van een Natura 2000-vergunningsplicht voor stikstofdepositie. Deze vrijstelling geldt voor de bouwfase, tijdens bouw, sloop en aanleg, voor werkzaamheden die bestaan uit het bouwen en slopen van een bouwwerk of het aanleggen, veranderen en verwijderen van een werk. Structurele stikstofemissies tijdens de gebruiksfase zijn niet vrijgesteld.

Onder de vrijstelling vallen de bouw en sloop van woningen, utiliteitsgebouwen en andere bouwwerken (bruggen, viaducten en buisleidingen, waaronder waterleidingen), maar ook aanlegactiviteiten, bijvoorbeeld voor duurzame energieopwekking, grond-, weg- en waterbouw. Voorwaarde is wel dat de bouwwerkzaamheden worden uitgevoerd met een minimale stikstofemissie. Bij een bouw- of sloopmelding bij het bevoegd gezag of de aanvraag van een omgevingsvergunning, moet de initiatiefnemer informatie aanleveren over de maatregelen die getroffen worden om de stikstofemissie te beperken.

Na afloop van de werkzaamheden zullen er mensen wonen en werken binnen het plangebied. Dit betekent structurele toegevoegde stikstofemissies welke ontstaan uit het woon-werk verkeer van de nieuwe bewoners en medewerkers. Dit valt niet onder de vrijstelling van de Wsn, daarom adviseren wij om contact op te nemen met het bevoegd gezag over de noodzaak tot het uitvoeren van een AERIUS-berekening.

3.2 Overige gebiedsbescherming

Ecologische hoofdstructuur en Beheergebied en natuur buiten EHS

Het plangebied maakt geen deel uit van gebieden die zijn aangewezen als 'EHS-gebied' of 'Beheergebied en natuur buiten EHS' (zie figuur 2). De dichtstbijzijnde gebieden die zijn aangewezen als 'EHS-gebied' en 'Beheergebied en natuur buiten EHS' zijn gelegen op een afstand van circa 3 km ten oosten van het plangebied. Gezien de grote afstand kunnen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden worden uitgesloten.

Ganzenfoerageergebieden en Weidevogelkansgebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van gebieden die zijn aangewezen als 'Ganzenfoerageergebied' of 'Weidevogelkansgebied'. Op een afstand van circa 7 km ten oosten van het plangebied ligt een gebied dat is aangewezen als 'Ganzenfoerageergebied'. Op een

afstand van circa 1,7 km ten westen van het plangebied ligt een gebied dat is aangewezen als 'Weidevogelkansgebied'. Beide gebieden liggen op een zodanig grote afstand tot het plangebied dat negatieve effecten op deze gebieden kunnen worden uitgesloten.

3.3 Conclusie gebiedsbescherming

Na afloop van de werkzaamheden zullen er structurele toegevoegde stikstofemissies ontstaan door het woon-werk verkeer van de nieuwe bewoners en medewerkers binnen het plangebied. Dit valt niet onder de vrijstelling van de Wsn, daarom adviseren wij om contact op te nemen met het bevoegd gezag over de noodzaak tot het uitvoeren van een AERIUS-berekening.

De plannen veroorzaken geen conflict met de wet- en regelgeving ten aanzien van overige beschermde gebieden.

4 Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat met name uit voedselrijk grasland, dat is gelegen in de omgeving van Leeuwarden met een hoge mate van menselijke verstoring. Onder dergelijke omstandigheden zijn er beperkte mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroep voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Planten
- Reptielen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijk) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Ongewervelde diersoorten

Ongewervelde diersoorten artikel 3.5 Wnb

In het plangebied of de omgeving daarvan komen geen ongewervelde diersoorten voor die beschermd zijn volgens artikel 3.5 Wnb. Dergelijke soorten worden hier ook niet verwacht omdat er geen geschikt biotoop aanwezig is. Door uitvoering van de plannen ontstaat daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelde diersoorten van artikel 3.5 Wnb.

Ongewervelde diersoorten artikel 3.10 Wnb

In de omgeving van het plangebied komt de Grote vos voor, die beschermd is volgens artikel 3.10 Wnb (NDFF). De soort is onder andere waargenomen in de tuin 'de Oerfloed' op een afstand van 2 kilometer ten noordwesten. De Grote vos komt vooral in een bosrijke omgeving voor, langs bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. De waadplanten van de Grote vos zijn vooral Iep maar ook Zoete kers en sommige wilgensoorten (Vlinderstichting 2021). De bomen langs de Uniadyk zijn populieren. Het is niet uitgesloten dat incidenteel

zwerfende exemplaren in het plangebied voorkomen, maar voortplantingsplaatsen van de Grote vos worden hier niet verwacht. Voor de overwintering heeft de soort vooral oud en doodliggend hout nodig. Dit is binnen het plangebied niet aanwezig. Overwinteringsplaatsen van de Grote vos worden daarom ook niet binnen het plangebied verwacht. Om die reden is er geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van de Grote vos.

Overige beschermde ongewervelde diersoorten worden binnen het plangebied niet verwacht, omdat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt en/of buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt. Er zijn daarom ook geen effecten te verwachten op overige beschermde ongewervelde diersoorten.

Conclusie ongewervelde diersoorten

Door uitvoering van de plannen ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelde diersoorten.

4.3 Vissen

Vissen artikel 3.5 Wnb

In het plangebied of de omgeving daarvan komen geen vissoorten voor die beschermd zijn volgens artikel 3.5 Wnb. Dergelijke soorten worden hier ook niet verwacht omdat er geen geschikt biotoop aanwezig is. Door uitvoering van de plannen ontstaat daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelde diersoorten van artikel 3.5 Wnb.

Vissen artikel 3.10 Wnb

In de wijde omgeving van het plangebied komt de Grote modderkruiper voor, die beschermd is volgens artikel 3.10 Wnb. In de directe omgeving van het plangebied zijn in het recente verleden echter geen wettelijk beschermde grote modderkruipers vastgesteld, ondanks gericht onderzoek hiernaar (Stoker 2014, Sikkema & van der Heide 2009). Ook ligt het plangebied buiten het verspreidingsgebied van de soort (NDFF, Melis & Koopmans 2015). Daarom worden er geen wettelijk beschermde vissoorten in het plangebied verwacht. Door de uitvoering van de werkzaamheden ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vissoorten.

Overige beschermde vissoorten worden binnen het plangebied niet verwacht, omdat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt en/of buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt. Er zijn daarom ook geen effecten te verwachten op overige beschermde vissen.

Zorgplicht

Bij werkzaamheden aan watergangen dient wel de Zorgplicht in acht te worden genomen. Dit kan door vissen de gelegenheid te geven om weg te zwemmen van de werkzaamheden en door te werken in de richting van een open einde. Bij volledige demping van sloten dienen de vissen te worden overgebracht naar ander geschikt water. In dat geval wordt voldaan aan de Zorgplicht en is er geen conflict met de Wet natuurbescherming.

Conclusie vissen

Door uitvoering van de plannen ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vissen. Wel dient rekening gehouden te worden met de Zorgplicht.

4.4 Amfibieën

Amfibieën artikel 3.5 Wnb

Amfibieënsoorten die worden beschermd volgens artikel 3.5 Wnb, zoals Heikikker, Poelkikker en Rugstreeppad, komen niet voor in de omgeving van het plangebied (NDFF, Van Delft *et al.* 2019). Bovendien is het plangebied ongeschikt voor deze soorten. Om deze redenen kan de aanwezigheid van deze soorten in het plangebied worden uitgesloten.

Amfibieën artikel 3.10 Wnb

Door de aanwezigheid van watergangen in de directe omgeving kan het plangebied deel uitmaken van het leefgebied van enkele amfibieënsoorten, die vallen onder artikel 3.10 van de Wnb, bijvoorbeeld Bruine kikker en Gewone pad. Voor bovengenoemde soorten geldt echter dat door Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling is verleend voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Andere amfibieënsoorten, die zijn beschermd onder 3.10 Wnb en waarvoor geen vrijstelling geldt, worden niet binnen het plangebied verwacht, omdat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt en buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt.

Zorgplicht

Ten aanzien van alle amfibieënsoorten dient rekening te worden gehouden met de Zorgplicht. Bij werkzaamheden dienen amfibieënsoorten de gelegenheid te krijgen om zich te verplaatsen naar onverstoorde leefgebied. In dat geval wordt voldaan aan de Zorgplicht en is er geen conflict met de Wet natuurbescherming.

Conclusie Amfibieën

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën. Wel dient rekening gehouden te worden met de Zorgplicht.

4.5 Vogels

Broedvogels algemeen

In het plangebied zijn mogelijkheden voor nestplaatsen van vogels aanwezig. In de bomen aan de westkant van het plangebied kunnen soorten als Merel of Koolmees broeden. Tijdens het veldbezoek op 11 augustus 2021 is in een van de bomen een nest waargenomen, waarschijnlijk gaat het om een nest van een Zwarte kraai. Ook langs de oevers van de watergangen kunnen vogels broeden, daarbij gaat het om soorten zoals bijvoorbeeld Wilde eend, Waterhoen en Meerkoet. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor nestplaatsen van weidevogels in het grasland aanwezig. Tijdens het veldbezoek in maart 2021 (Mielke 2021) is een paartje scholeksters in het ten noorden aan het plangebied grenzende perceel vastgesteld. Kritische soorten als de Grutto of Tureluur worden hier echt niet verwacht gezien de ligging van het plangebied in een omgeving met een hoge mate van menselijke verstoring. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor broedvogels in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Dan gaat het bijvoorbeeld om opgaande begroeiing in de vorm van bomen en struiken rondom het plangebied en de ten zuiden van het plangebied liggende boerderij.

Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1 Wnb. Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Aantasting van nesten is niet toegestaan.

Ten aanzien van broedende vogels zijn er verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert bijvoorbeeld jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. In de Provincie Fryslân is deze lijst onveranderd overgenomen onder de Wet natuurbescherming.

In de wijde omgeving van het plangebied is een kolonie roeken aanwezig, namelijk langs de Waldwei op een afstand van ongeveer 2 kilometer van het plangebied. Tijdens de gebiedsbezoeken op 22 maart 2021 (Mielke 2021) en 11 augustus 2021 zijn in het plangebied en de directe omgeving daarvan echter geen jaarrond beschermde nestplaatsen vastgesteld. Wel is het in principe mogelijk dat er in de aan het plangebied grenzende boerderij vogelsoorten broeden waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Het gaat dan om soorten zoals de Huismus en zwaluwsoorten. De boerderij en de opgaande begroeiing op het erf worden door de uitvoering van de plannen niet aangetast. Eventueel aanwezige jaarrond beschermde nestplaatsen worden daarom niet aangetast. Wel dient verstoring van broedgevallen te worden voorkomen en wordt geadviseerd om werkzaamheden alleen uit te voeren buiten de periode van het broedseizoen.

Het is mogelijk dat het plangebied gebruikt wordt door zwaluwsoorten om te foerageren en daarom deel uitmaakt van de functionele leefomgeving van deze soorten. Een deel van het grasland in het plangebied gaat door uitvoering van de plannen verloren. In de omgeving van het plangebied is echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Om deze redenen mag worden geconcludeerd dat de functionaliteit van eventueel in de omgeving aanwezige nestplaatsen van zwaluwsoorten blijft gewaarborgd. In dat geval ontstaat er geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen.

Conclusie vogels

Door uitvoering van de plannen ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels, mits het verstoren van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen. Maatregelen om aan deze voorwaarde te voldoen zijn hierboven beschreven.

4.6 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze

redenen worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in §4.5 behandeld.

Volgens verspreidingsgegevens van vleermuizen komen in de ruime omgeving van het plangebied zeven vleermuissoorten voor (NDFF), namelijk Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis, Meervleermuis en Gewone grootoorvleermuis.

Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden, die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders.

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Wel zijn er aan de westkant van het plangebied bomen aanwezig. Tijdens het veldbezoek op 11 augustus 2021 is vastgesteld dat hier enkele bomen met een holte en een spleet aanwezig zijn. In principe kunnen deze bomen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. Voor de uitvoering van de plannen worden de bomen langs de Uniadyk mogelijk gekapt. Indien er verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen aanwezig zijn en deze verwijderd worden, ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming. In dat geval is aanvullend onderzoek nodig naar de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen.

Daarnaast is het mogelijk dat er in de omgeving van het plangebied verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, namelijk in de boerderij en de bomen daaromheen. Deze worden door uitvoering van de plannen echter niet aangetast. Wel dient tijdens eventuele nachtelijke werkzaamheden lichtverstoring richting de boerderij en de bomen in de directe omgeving van het plangebied te worden voorkomen. Dit geldt ook voor de toekomstige situatie.

Vliegroutes

Vleermuizen volgen lijnvormige landschapselementen in het landschap (zoals bomenrijen, rietkragen en het stratenpatroon), waarlangs zij zich kunnen oriënteren bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Meervleermuis en Watervleermuis gebruiken vooral vliegroutes die boven oppervlaktewater liggen, de overige soorten maken gebruik van bovengenoemde elementen boven land.

In het plangebied zijn elementen aanwezig die mogelijk kunnen dienen als vliegroute van vleermuizen. Dan gaat het met name om de bomenrij aan de westkant van het plangebied. Voor de uitvoering van de plannen worden hier mogelijk bomen gekapt. Indien er daardoor een gat in de bomenrij van maximaal 7 meter ontstaat dan blijft een eventueel aanwezige vliegroute van vleermuizen bestaan. Indien er door uitvoering van de plannen een gat in de bomenrij van meer dan 7 meter ontstaat dan gaat de vliegroute mogelijk verloren (BIJ12 2017, Kennisdocument Gewone dwergvleermuis). In dat geval ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen en is aanvullend onderzoek nodig naar de aan-of afwezigheid van een vliegroute van vleermuizen langs deze bomen.

Ook zijn er in de omgeving van het plangebied lijnvormige elementen in de vorm van bomenrijen en watergangen aanwezig die kunnen dienen als vliegroute voor vleermuizen. Deze worden door uitvoering van de plannen niet aangetast.

Tijdens eventuele nachtelijke werkzaamheden dient lichtverstoring richting de bomenrijen en watergangen in de directe omgeving van het plangebied te worden voorkomen. Dit geldt ook voor de toekomstige situatie.

Foerageergebied

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, met name langs de boomkronen en nabij de watergangen. Het grasland is marginaal geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Door uitvoering van de plannen zal een gedeelte van het foerageergebied verloren gaan. Ook wordt verwacht dat het plangebied na de herinrichting door onder andere het planten van opgaande begroeiing, kwalitatief beter geschikt zal zijn als foerageergebied voor vleermuizen. In de omgeving van het plangebied is bovendien voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Wel dient ook ten aanzien van foerageergebied rekening te worden gehouden met lichtverstoring richting de omgeving. Dit geldt ook voor de toekomstige situatie. In dat geval is er geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van foerageergebieden van vleermuizen.

Conclusie vleermuizen

Indien de bomen langs de Uniadyk voor uitvoering van de plannen worden gekapt, is het mogelijk dat verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan en is aanvullend onderzoek nodig naar de aan-of afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in deze bomen.

Indien er door uitvoering van de plannen een gat in de bomenrij van meer dan 7 meter ontstaat, gaat de vliegroute mogelijk verloren en is aanvullend onderzoek nodig naar de aan-of afwezigheid van een vliegroute van vleermuizen langs deze bomen.

Ten aanzien verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen dient lichtverstoring richting de omgeving te worden voorkomen. Dit geldt zowel voor de aanlegfase als de gerealiseerde toestand.

4.7 Overige zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen)

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb

In de wijde omgeving van het plangebied komt de volgens artikel 3.5 Wnb beschermde Noordse woelmuis voor. Deze soort is in de 'Alde Feanen' waargenomen (NDFF). Het plangebied is echter ongeschikt voor deze soort. Om deze reden wordt de Noordse woelmuis in het plangebied niet verwacht.

De Otter is op verschillende plekken in de omgeving van het plangebied aangetroffen. Door de aanwezigheid van een brede watergang ten noorden van het plangebied is het niet uit te sluiten dat de Otter incidenteel hier voorkomt. Vanwege het ontbreken van voldoende beschutting is het plangebied echter niet geschikt als rust- of voortplantingsgebied voor de soort. Gezien de grote actieradius van de Otter is de kans dat door de werkzaamheden otters worden verstoord verwaarloosbaar klein. Daarom zijn er geen negatieve effecten te verwachten op de soort en ontstaat er geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van de Otter.

Andere zoogdiersoorten die zijn beschermd volgens artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen), worden niet binnen het plangebied verwacht (NDFF, Melis 2012).

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (vrijgesteld)

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal meer of minder algemeen voorkomende zoogdiersoorten voorkomt, die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het betreft soorten zoals Egel, Haas, verschillende muizensoorten en marterachtigen (NDFF, Melis 2012).

Provinciale Staten van Fryslân heeft een vrijstelling verleend voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling voor deze soorten.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (niet vrijgesteld)

In de omgeving van het plangebied komt de volgens artikel 3.10 Wnb beschermde Waterspitsmuis voor (NDFF). Door de ligging van het plangebied binnen een relatief intensief beheerd landbouwgebied en het ontbreken van een brede oever- en moeraszone en ruige begroeiing, vormt het plangebied geen geschikt leefgebied voor deze soort. Ook is eerder onderzoek in de omgeving van het plangebied uitgevoerd in een gebied met geschikte biotopen voor de Waterspitsmuis. Daarbij is de soort niet aangetroffen (van der Heijden 2018). De Waterspitsmuis wordt daarom niet binnen het plangebied verwacht. Wel is de brede en ruige oeverzone ten noorden van het fietspad in de directe omgeving van het plangebied in principe geschikt voor de Waterspitsmuis. Deze oever ligt echter buiten het plangebied en wordt door uitvoering van de plannen niet aangetast.

Andere zoogdiersoorten die zijn beschermd onder 3.10 Wnb en waarvoor geen vrijstelling geldt, worden niet verwacht, omdat het plangebied buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt en geen geschikt leefgebied vormt (NDFF, Melis 2012).

Zorgplicht

Ten aanzien van alle zoogdiersoorten dient rekening te worden gehouden met de Zorgplicht. Tijdens werkzaamheden dienen zoogdiersoorten de gelegenheid te krijgen om zich te verplaatsen naar onverstoorde leefgebied. In dat geval wordt voldaan aan de Zorgplicht en is er geen conflict met de Wet natuurbescherming.

Conclusie overige zoogdiersoorten

Ten aanzien van overige zoogdieren ontstaat door uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming. Wel dient rekening gehouden te worden met de Zorgplicht.

5 Conclusie

Op basis van de voorgaande hoofdstukken kunnen voor het plangebied de onderstaande conclusies ten aanzien van de ecologische wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming en overige gebiedsbescherming) worden getrokken:

Gebiedsbescherming

Na afloop van de werkzaamheden zullen er structurele toegevoegde stikstofemissies ontstaan door het woon-werk verkeer van de nieuwe bewoners en medewerkers binnen het plangebied. Dit valt niet onder de vrijstelling van de Wsn, hierom adviseren wij om contact op te nemen met het bevoegd gezag over de noodzaak tot het uitvoeren van een AERIUS-berekening.

De plannen veroorzaken geen conflict met de wet- en regelgeving ten aanzien van overige beschermde gebieden.

Soortbescherming

Vogels

Door uitvoering van de plannen ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels, mits het verstoren van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen. Maatregelen om aan deze voorwaarde te voldoen zijn in paragraaf 4.5 beschreven.

Vleermuizen

Indien de bomen langs de Uniadyk voor uitvoering van de plannen worden gekapt dan is het mogelijk dat verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan en is aanvullend onderzoek nodig naar de aan-of afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in deze bomen.

Indien er door uitvoering van de plannen een gat in de bomenrij van meer dan 7 meter ontstaat dan gaat de vliegroute mogelijk verloren en is aanvullend onderzoek nodig naar de aan-of afwezigheid van een vliegroute van vleermuizen langs deze bomen.

Ten aanzien verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen dient lichtverstoring richting de omgeving te worden voorkomen. Dit geldt zowel voor de aanlegfase als de gerealiseerde toestand (zie §4.6 voor een uitgebreide beschrijving).

Overige soorten

Ten aanzien van overige soorten ontstaat er geen conflict met de Wet natuurbescherming door uitvoering van de plannen.

Ten aanzien van alle vis-, amfibieën- en zoogdiersoorten dient de Zorgplicht in acht te worden genomen (zie §4.3, §4.4 en §4.7).

Literatuur

- BIJ12 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus*. Versie 1.0. Juli 2017, Utrecht.
- Heijden, E. van der 2018. Resultaten veldonderzoek wettelijk beschermde muizensoorten Uniaterrein Leeuwarden. A&W-notitie 3163. Altenburg & Wymenga bv, Feanwâlden.
- Kuijper, D., J. Schut, A-J. Haarsma, J. Ouwehand, H. Limpens & D. van Dullemen (2006). Meervleermuizen in Fryslân: kennisontwikkeling voor soortbescherming. A&W-rapport 748. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- Melis, J. 2012. Werkatlas zoogdieren provincie Fryslân. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
- Melis, J. & M. Koopmans (2015). Fisk Atlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Fryslân. Bornmeer, Gorredijk.
- Mielke, L. 2021. Ecologische quickscan toekomstige GGZ locatie Leeuwarden. A&W-notitie 20-363. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Sikkema, M. & Y. van der Heide 2009. Actualisatie ecologische beoordeling De Zuidlanden. Weidevogels, vissen en vleermuizen in De Zuidlanden in 2009. A&W-rapport 1298. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Stoker, O. 2014. Ecologische beoordeling van de gebiedsinrichting rondom de Haak om Leeuwarden. A&W-notitie 2032_25. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Van Delft, J., J. Kranenbarg & P. Frigge 2019. Waarnemingenoverzicht 2017-2018. Bijlage bij RAVON 73, jaargang 21 (2).

Websites

NDFF: <https://ndff-ecogrid.nl>

Vlinderstichting 2021: <https://www.vlinderstichting.nl>